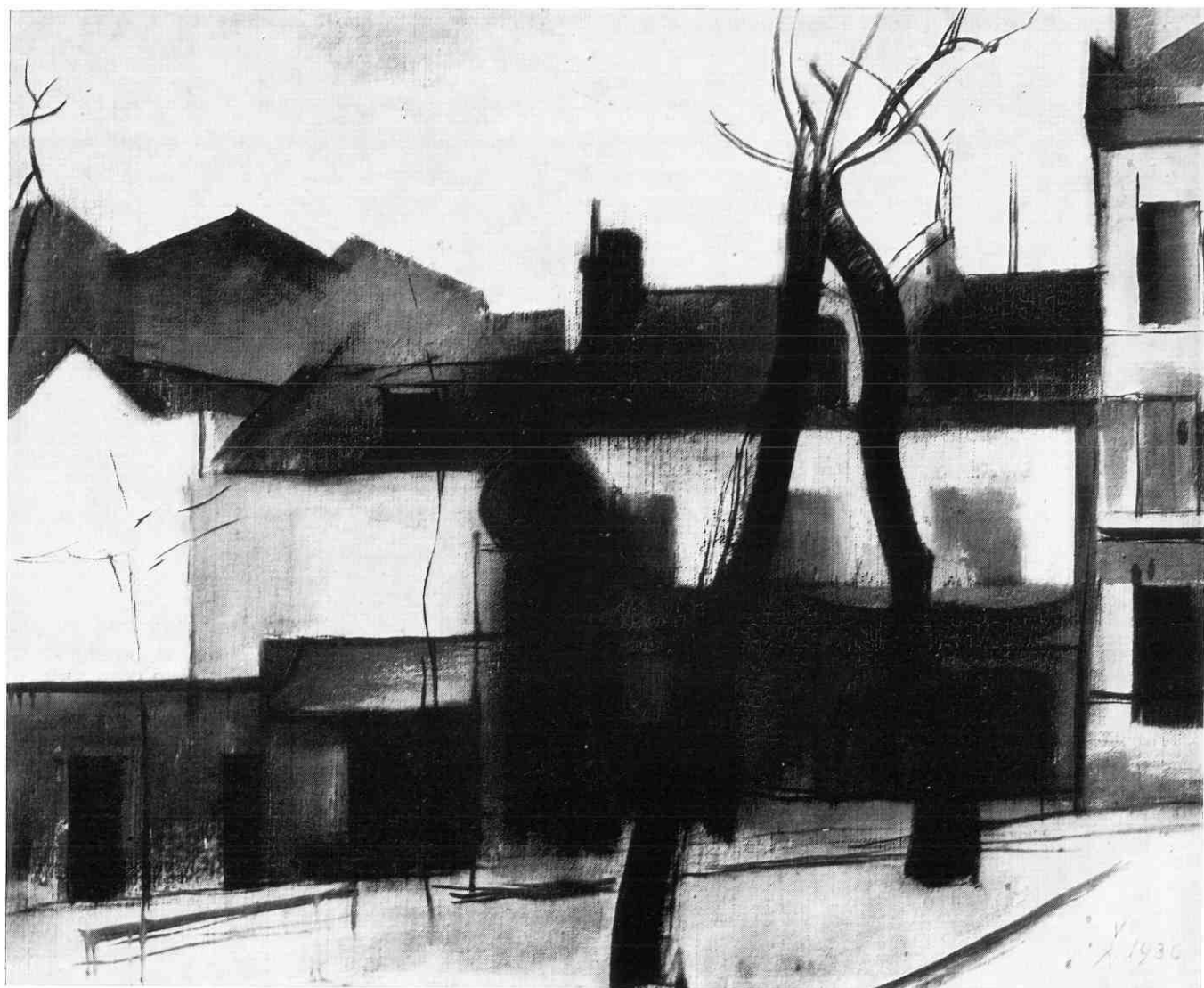

**u spomen
zlatku šulentiću
1893–1971**

Nije od nas otišao slikar Zlatko Šulentić. On je od onih koji ne odlaze.

Nećemo ga, naravno, više nikada sresti na izložbama. Kad bi se ponekad pojavio na njima, sišavši sa svoga Ksavera iz kuće usred vrta, pune tišine i slika, vidjeli bismo odmah njegovu bijelu kosu kako visoko strši iznad mnoštva. Kretao se polako i promišljeno kao da je uronjen u sebe i svoje životno iskustvo, ali žive oči znale bi odjednom zamišljeno počinuti na nekoj slici ili na sugovorniku. Nećemo ga više nikada sresti ni u stranim gradovima, u Veneciji ili Amsterdamu, gdje je njegov divovski lik znao ponekad iskrsnuti pred nama.

Ali za pojam naše povijesti, za naš kulturni tok i za naraštaje koji dolaze slikar Zlatko Šulentić nije nikamo otišao. On je ostao među nama, a njegov zbiljski povijesni život sada tek počinje; to je život onih koji su živjeli u oblastima što ne umiru, kojih značenje i vrijednost naprotiv rastu s vremenom. I Zlatko Šulentić živio je životom iznad svog osobnog življenja, i od svojih ranijih dana u toj uzdignutoj oblasti postojanja sam stvarao taj opći život koji je sada naš. Iz kojih je nadahnuća mimo dosadašnjih iskustava (Miroslava Kraljevića i Josipa Račića) naslikao već 1915. godine *Jesen*, svu složenu od širokih mrlja, i onog *Čovjeka sa crvenom bradom*, nastalog kasnije u Ženevi, kojega je nestanak teško osjetila naša mlada umjetnost. Nagovoren da ga, prema pronađenoj fotografiji, ponovo naslika, ostavio nam je tu repliku nedovršenom na slikarskom stalku.

Umjetnik vizuelne reakcije i blage ljubavi što ju je gajio prema svijetu, putnik po rodnoj zemlji, slikar koji otkriva i vraća se na »stara mjesta«. Slikar koji se sjeća i kruži po tom svom svijetu noseći u sebi svoja iskustva i svoje slutnje: kako bi trebalo iz »motiva naslikati sliku«. Osamljen u tom svom kruže-

nju, odvojen dugo čak od kritike koja je bila zabavljena »svojom problemima«, bio je Zlatko Šulentić prepušten sebi, svojoj skromnosti i svom teškom poslu: školskoj nastavi u gimnazijama puna tri desetljeća: od 1917. do 1947. godine. Znao je da mu nikad nitko neće nadoknaditi to izgubljeno vrijeme, i bio je svjestan da nije naružan za ove »zagrebačke škole«.

S ironičnim je osmijehom znao odbaciti misao na priznanja koja su mu bila u ovoj sredini uskraćena, s nekom naivnom vjerom da će ga ljudi »dobre volje«, kad budu zbrojili i rezimirali ovih šezdeset godina rada, uvesti u svoju Akademiju, u koju se ne ulazi ni po čijoj milosti ili računu. I od prvog »Proljetnog salona« do ovog posljednjeg zagrebačkog iz 1971. godine njegova je prisutnost u hrvatskom slikarstvu jamstvo da će to priznanje doći, u punoj mjeri. Ali slikar one iznenađujuće sinteze na slici *Place du Têrtre* iz 1930. zaslužio je to mnogo prije.

Zakasnili smo (opet jednom) i s knjigom i retrospektivnom izložbom, premda nas je poslije drugoga svjetskog rata naš slikar znao iznenaditi novim obratima i razinom. Poslije odlaska u mirovinu, naime, Zlatko Šulentić je odahnuo: sada će tek početi s radom — govorio je, i nekoliko razdoblja koja su sada uslijedila predstavljaju ne samo njegove vrhunce, nego i dragocjen kontinuitet našega »klasičnog« pejzaža od prije rata — sve do druge varijante *Pejzaža sa Silbe* izloženog upravo ove godine na Zagrebačkom salonu.

Njegova se umjetnost u tom razdoblju kretala uzlaznom linijom ali uvijek u njegovu vlastitom svijetu. Očekivali smo još nekoliko vrhunaca, u zrelosti i spontanosti koje je sve sigurnije očitovao. Nismo ih dočekali. Prestao je slikati 5., a preminuo je 8. srpnja.

Nekim slučajem, brigom jednog prijatelja, dospio je da vidi obja-

vljenu svoju knjigu putopisa. »Pincto et viator« — netko je već rekao, jer bio je Zlatko Šulentić sigurno najveći putnik naše umjetnosti. Još neposredno pred smrt putovao je sjevernom Francuskom. Penjao se, kažu nam, s naporom na sam vrh Saint Michela; ništa nije smjelo ostati nepoznato njegovu oku željnom ljepote. Bio je uistinu slikar-putnik po svojoj zemlji. Tek kad budemo naše dugove i obveze prema njemu ispunili, upoznat ćemo ljepotu njegova djela i značnje koje je ono imalo u toku šest desetljeća.

Bit će to nov i bujan život djela koji će se uvijek obnavljati, sve dragocjeniji, za buduće naraštaje za koje će ono biti ne samo staro kulturno nasljeđe, nego i izvor novih doživljaja.

grgo gamulin

175

